

«Θεολογικός και Εκκλησιαστικός Ερασιτεχνισμός»

Μητροπολίτου Ελευθερουπόλεως κ. Χρυσστόμου

Οι λέξεις έρασιτέχνης, έρασιτεχνισμός δέν έχουν καλή έννοια, μολοντί ή έτυμολογική τους ανάλυση μās οδηγεί σέ διαφορετικό, αντίθετο συμπέρασμα. Κατ' αρχάς ή σύνθετη λέξη έρασιτέχνης σημαίνει τόν έραστή, εκείνον τόν άνθρωπο πού αγαπά πολύ, πού είναι έραστής τής τέχνης. Άλλά κατόπιν ξέπεσε στό χειρότερο ή έννοιά της, όπως συνέβη και μέ άλλες λέξεις τής γλώσσας μας. Για παράδειγμα ή λέξη αγαθός. Αρχικά στό λεξιλόγιό μας δήλωνε τόν ωραιότερο, τόν ιδεώδη άνθρωπο από ήθικης απόψεως, ενώ σήμερα στά χείλη μας κατάντησε ή λέξη νά έχει έννοια ύποτιμητική.

Κατά τόν ίδιο τρόπο και ή λέξη έρασιτέχνης σύν τω χρόνω συνδέθηκε όχι απλά μέ τήν απλότητα, αλλά μέ τήν προχειρότητα. Ό έρασιτεχνισμός βρίσκεται κάτω από τόν επαγγελματισμό. Ή μέ άβέβαιο αποτέλεσμα και προχειρότητα εργασία ύποτιμάται λογικά και σωστά από τήν εργασία μέ επαγγελματική συνείδηση, γνώση και ακρίβεια. Για παράδειγμα, εάν κάποιος ύποστει κάποιο κάταγμα στό χέρι του ή στό πόδι του δέν θά έμπιστευθει τή θεραπεία του σέ ένα «πρακτικό», έρασιτέχνη τοῦ παλιού καιρού γιατρό. Σήμερα θά προσφύγει μέ έμπιστοσύνη στό γιατρό τόν ειδικό, πού ασχολείται μέ τά προβλήματα των όστων. Κάποτε όσοι πάθιναν κάποιο κάταγμα έπρεπε νά μείνουν διά βίου ανάπηροι. Μέ πόση τρομακτική φυσικότητα διηγείται σχετικό γεγονός ό Άλέξανδρος Μωραϊτίδης στό γλαφυρό του διήγημα «Βακούφικα». Έκει περιγράφεται λυρικότατα, πώς νεαρή κόρη, όταν έπεσε από τήν καρυδιά και έσπασε τό πόδι της έμεινε, ύστερα από νοσηλεία δύο μηνών κοντά στους «πρακτικούς γιατρούς» διά βίου χωλή, ή δέ μητέρα της πέθανε από

τόν καϋμό της «...τρεῖς μῆνας μετά τό πάθημα τῆς θυγατρὸς της, πονοῦσα βαθέως διότι ἔβλεπε χωλήν τήν ὠραίαν θυγατέρα της» (Τά διηγήματα. τ.Α' σ.217).

Ἀλλά τέτοιες καί χειρότερες ἀναπηρίες προκαλεῖ καί ὁ ἐπιτόλαιος ἐρασιτεχνισμός σέ ἄλλα γνωστικά πεδία, πού ἀφοροῦν ὄχι τό σῶμα ἀλλά τό πνεῦμα, τή ψυχή. Ἐργάτες ἀκούραστοι αὐτοῦ τοῦ πνευματικοῦ ἐρασιτεχνισμοῦ εἶναι ὅσοι μέ ἐλαφρά καρδία καί πολλή ἐπιπολαιότητα καί τρομερή ἀνεπάρκεια ἀσχολοῦνται μέ τά σοβαρά θέματα τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς θεολογίας της καί γνωμοδοτοῦν μέ αὐθεντία. Τά θεωροῦν τόσο βατά θέματα, τόσο εὔκολα καί προσιτά στόν κάθε χριστιανό!

Το φαινόμενο αὐτό εἶναι διαχρονικό. Ἀνέκαθεν ἐμφανίζονται χριστιανοί πού ἀποφαίνονται σάν διδάσκαλοι ἔμπειροι ἐπάνω σέ θέματα σοβαρά ἐκτός τῆς ἀρμοδιότητός των. Τέτοιους χριστιανούς ἐννοεῖ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος στήν Δευτέρα καθολική Ἐπιστολή του, οἱ ὅποιοι ἄν καί τελείως ἀναρμόδιοι παρερμήνευαν καί διαστρέβλωναν δύσκολα νοήματα ἀπό τίς Ἐπιστολές τοῦ ἀδελφοῦ του, ὅπως γράφει, Παύλου προκαλώντας πνευματική ζημία στό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. «καί τήν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἠγεῖσθε καθώς καί ὁ ἀγαπητός ἡμῶν ἀδελφός Παῦλος κατά τήν αὐτῶ δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν ὡς καί ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περί τούτων ἐν οἷς ἐστίν δυσνόητα τινα ἃ οἱ ἀμαθεῖς καί ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καί τάς λοιπάς γραφάς πρός τήν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν» (Β' Πέτρου 3,15-16).

Τέτοιοι «ἀμαθεῖς καί ἀστήρικτοι» καί μέ περισσότερο θράσος ἐμφανίζονται στά χρόνια τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου. Ἐπαγγελματίες στήν καθημερινή ζωή, ἀγωνιστές τοῦ ἐπιουσίου, βιοτέχνες καί χειρώνακτες, ἀνελάμβαναν ρόλο θεολόγου τόν καιρό τῶν μεγάλων θεολογικῶν καί χριστολογικῶν ἐρίδων καί μέ πολεμική ὁρμή προέβαλαν ἀπόψεις θεολογικές διεκδικώντας τό ἀλάθητο καί διασαλεύοντας τή γαλήνη τῆς Ἐκκλησίας. Διότι ὁ θεολογικός ἐρασιτεχνισμός των εὔκολα συνδεόταν μέ τόν θρησκευτικό φανατισμό καί τήν ἰδεολογική ἀντιπαλότητα. Γι' αὐτό τό λόγο καί ὁ θεοφόρος ἐκεῖνος Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας ἔλεγε: «Εἶναι νά λυπᾶται κανεῖς, ὅταν βλέπει κάποιους ἀπό τή μιά μέρα στήν ἄλλη νά γίνονται θεολόγοι... πέφτουνε τό βράδυ νά κοιμηθοῦνε τεχνίτες καί ζυπνοῦνε σοφοί, αὐτοχειροτόνητοι θεολόγοι». Καί ὅταν μερικοί διαμαρτυρόμενοι τοῦ ἔλεγαν «Δηλαδή, πάτερ, δε θ' ἀσχολούμαστε μέ τό Θεό;» ἀπαντοῦσε — Ἀντίθετα, φίλε μου, ἀπαντοῦσε, ν' ἀσχολεῖσαι καί μέ τό παραπάνω. Ἄν μπορεῖς, ἔχε τό Θεό στό νοῦ σου πιά συχνά κι' ἀπ' ὅσο ἀναπνέεις. Μπορεῖς. Δέ σε συμβουλεύω ὅμως νά θεολογεῖς χωρίς τίς ἀναγκαῖες προϋποθέσεις» (Ἀπό τό βιβλίο τοῦ Στυλ. Παπαδοπούλου, Ὁ πληγωμένος ἀετός 10^η ἔκδ. σσ.259-260).

Καί ὅπως παλιά ὁ «πρακτικός» γιατρός μέ τίς συμβουλές καί τά γιατροσόφια του μόνο ζημιά θά προκαλοῦσε, ἔτσι καί ὁ κάθε ἀπαίδευτος καί φανατικός συμβουλάτορας σέ θέματα πνευματικά. Μπορεῖ νά δίνει ἄνετα ἐρμηνεῖες Βιβλικῶν χωρίων καί ἄς ἔχει μελετήσει ἐλάχιστα χωρία τῆς Ἁγίας

Γραφής. Μπορεί με αυτοπεποίθηση ειδικού επιστήμονος από τη θέση του πνευματικού να αποφαίνεται με τρόπο απόλυτο για θέματα παιδαγωγικά, για θέματα ψυχολογίας, για λεπτά οικογενειακά ζητήματα και ἄς είναι ὁ ὀρίζοντας τῶν γνώσεων του στενός και ζοφώδης. Μπορεί ἀκόμη ὁ ἐρασιτέχνης καί «ἀμαθής» κληρικός νά δίνει γνώμες γιά σοβαρά καί δύσκολα θέματα κανονικοῦ δικαίου ἢ καί ἱστορικά χωρίς νά κατέχει στοιχειώδη γνώση αὐτῶν τῶν γνωστικῶν ἀντικειμένων. Μάλιστα μερικοί καθῶς εἶναι κυριευμένοι ἀπό τό σύμπλεγμα τῆς παντογνωσίας τολμοῦν νά μιλήσουν καί γιά θέματα ἰατρικῆς φύσεως θέτοντας σέ ἄμεσο κίνδυνο αὐτήν τήν υἰεῖα τῶν πνευματικῶν τους τέκνων.

Δέν εἶχαν ἀσφαλῶς ἄδικο ὅσοι θεώρησαν τήν ἡμιμάθεια χειρότερη ἀπό τήν ἀμάθεια. Αὐτή ἡ ἡμιμάθεια καί ὁ ἐρασιτεχνισμός ἀντάμα μέ τόν φανατισμό καί τά πάθη τῆς αὐτοπροβολῆς καί τοῦ ἐπάρατου ἐγωισμοῦ μόνο κακά καί ὀλέθρια ἀποτελέσματα συνεισφέρουν στήν κοινωνία. Κάποτε μάλιστα θανάσιμα ἀποτελέσματα. Τουλάχιστον ἡ Ἐκκλησία, μέ τήν πικρή πείρα τοῦ θεολογικοῦ καί ἐκκλησιαστικοῦ ἐρασιτεχνισμοῦ καί τήν τεράστια εὐθύνη τῆς πνευματικῆς ἀκεραιότητος τοῦ ποιμνίου της ὀφείλει νά εἶναι πολύ εὐαίσθητη στό ζήτημα αὐτό. Παλαιότερα εἶχε συστήσει Σχολές ἱεροκηρύκων καί πνευματικῶν, ὅπου ἐκπαιδεύονταν καί ἐξασκοῦντο γιά κάποιο διάστημα ὑπό τήν ἐπίβλεψη ἔμπειρων κληρικῶν ὅσοι θά ἀνελάμβαναν αὐτά τά δύσκολα ἔργα, τοῦ ἱεροκήρυκος καί τοῦ ἐξομολόγου. Μήπως θά ἔπρεπε νά ἀναβιώσουν οἱ χρήσιμες αὐτές σχολές, μετά μάλιστα ἀπό τά τραγικά συμβάντα τῶν τελευταίων ἡμερῶν, μέ τά ὅποια βλασφημεῖται τό ὄνομα τοῦ Κυρίου στήν κοινωνία μας;